

Problema 1. SEMORA

Semora este o limbă neobișnuită prin faptul că orice propoziție conține obligatoriu o **stare de spirit** marcată printr-un adverb. Acest adverb se formează dintr-un prefix care persoana implicată într-un proces afectiv și o rădăcină care denotă starea. Aceasta din urmă corespunde unor coordonate generale (în datele problemei acestea vizează bucuria, tristețea, spaima și uimirea), și nu unor emoții specifice, motiv pentru care nu există traduceri exacte din limba semora în limba română.

I. Reguli:

1. Topica:

- **verb – stare - loc – obiect direct - subiect**
- adjectivul este post-pus (apare după substantiv)

2. Prefixul de persoană:

-verbele, adverbele de stare și adjectivele posesive primesc un prefix de persoană, care nu diferă în funcție de număr:

- p-** = pers. I
- t-** = pers. II
- j-** = pers. III

2. Substantivul:

- pluralul se marchează prin prefixul **el-**; acesta e asimilat dacă prima literă este l pentru a se evita dublarea consoanei (pietre = elok, NU ellok; pești = elərg)
- locația (**în**) se marchează cu prefixul **o-** (în casă = ogens)
- ordinea prefixelor: **plural – loc – rădăcină** (ex. **el-o-plom** = în copaci)

3. Adjectivul:

- are o singură formă (nu se acordă în gen sau număr!)
- adjectivul posesiv se formează prin **prefixul de persoană** (marcând posesorul) + **rădăcina -egy** – nu se acordă în număr cu posesorul!

4. Verbul:

- rădăcinile (la timpul trecut) încep cu o vocală (a, e sau u) și se termină în a:
 - angakta = a prinde / a lua
 - avenga = a pierde
 - emba = a ascunde
 - enarta = a câștiga
 - uska = a lovi
- aceiași prefix **el-** se folosește la plural
- dacă verbul este tranzitiv (reobiect direct) se adaugă afixul **-ar-**
- ordinea morfemelor: **prefix de plural - prefix de persoană - (ar) - rădăcină**

5. Adverbul de stare:

- rădăcinile:
 - ele = bucurie (*ural, se bucură, din fericire*)
 - unu = tristețe, părere de rău, dezamăgire (*o nu, (îmi) pare rău, din păcate*)

- oma = surprindere, uimire (*neașteptat, contrar așteptărilor, suntem surprinși*)
- yr = frică (*de frică, (vă) e teamă*)
- primește doar **prefixul de persoană** și nu se acordă în număr
- se acordă cu persoana care experimentează starea (nu neapărat subiectul gramatical)

Mic dicționar :

gens = casă	plom = copac
kere = copil	pok = mic
kyny = mare	relt = fată
lærg = pește	seng = pisică
lok = piatră	vələk = hoț
holo = sac	vurtu = frumos
tla = șarpe	

II. Cerințe (stările pot fi traduse în alte moduri!):

(a)

11. *Fetele au ascuns pisicile mele în sac de frică.*

Fetele au ascuns pisicile noastre în sac de frică.

12. *Eu am pierdut peștele ei, îmi pare rău!*

Eu am pierdut peștele lor, îmi pare rău!

(acceptat: *Eu am pierdut peștele lui, îmi pare rău!*)

13. *Te bucuri că șerpii mari au fost prinși.*

Vă bucurați că șerpii mari au fost prinși.

(b)

14. *elparemba pele eloholo elærg vurtu*

15. *eltenarta junu*

16. *jarangakta joma tla jegy seng pegy* (acceptat și *poma*)

(c)

Întrucât în semora este obligatorie precizarea stării de spirit, pot exista mai multe traduceri de forma:

jemba X ogens pegy.

unde X = punu (suntem triști că...), pele (ne bucurăm că...), poma (suntem surprinși că...), pyr (ne e teamă că...):

(d)

Hoții au câștigat, spre surprinderea lor, dezamăgirea/tristețea noastră și frica voastră.

Problema 2. Mequmdu

A) Dicționar

1. Substantive

– rona = maimuță	– tocom = servietă
– plwa:bom = covor	– bratai = masă
– mitu = pisică	– pu:cabra = animal
– qotu = cutie	– zabo = capac
– rotomo = pește	– qum = carte
– dotarie = student	– twi:torwi = manual

2. Verbe

– oruca = se joacă	– po = este
– bocina = mănâncă	– uta = pune
– buna = ia	– totara = ascunde
– zata = șterge	

B) Verbul nu își schimbă forma (în toate propozițiile este la persoana a 3-a, singular, prezent).

C) Substantivul poate primi următoarele sufixe:

1. **-so** → subiect
2. **-u** → obiect / complement direct
3. **o** → nume predicativ
4. **-mu** → toate celelalte cazuri (circumstanțial de loc, genitiv)

D) Topica / Ordinea cuvintelor:

1. Subiect – Circumstanțial de loc – Obiect – Verb
2. Posesor – Obiect posedat
3. În propozițiile cu verbul *a fi*, topica este: Circumstanțial de Loc – Subiect – Nume predicativ – Verb

E) Particulele locative (*aipi, motopi, tocomu, etc.*):

1. Sunt alcătuite din două părți.
2. Prima parte indică locația și poate fi:
 - **ai-** → în partea de sus / deasupra / pe
 - **moto-** → în / în interior
 - **rebo** → în partea de jos / sub

*Aceste părți pot primi sufixele substantivului (subiect, obiect etc.), acestea devenind substantive (*partea de sus, interiorul, partea de jos*).

3. A doua parte descrie acțiunea și poate fi:

- **-pi** → arată locul acțiunii
- **-mu** → arată locul obiectului
- **-tono** → arată o mișcare înspre subiect (de apropiere)
- **-me** → arată o mișcare dinspre subiect (de depărtare)

F) Fun facts 😊

1. Această limbă este de fapt japoneză.
2. Problema a fost codată printr-o substituție simplă, după cum urmează:
a → o, b → c, d → p, e → i, f → z, g → d, h → q, i → e, k → t, n → m, o → u, r

→n, s →r, t →b, u →a, v →s, y →w, z →l, de exemplu *student* se traduce *gakusei* în japoneză, iar prin codare se obține *dotarie*.

3. Numele limbii, *mequmdu*, este varianta codată pentru *nihongo* (numele limbii japoneze – în japoneză).

Răspunsuri:

(a)

9. Studentul ia servieta de sub masă.
10. Cartea din servieta studentului este manualul.
11. Partea de sus a cutiei este capacul.
12. Studentul pune interiorul manualului în servietă.
13. Partea de jos a cutiei pisicii este pe covor.

(b)

14. mituso dotariemu brataimu rebopi oruca.
15. ronaso brataimu motomu mototono qumu buna.
Se acceptă și: ronaso brataimu mototono qumu buna.
16. dotarieso plwa:bommu aime tocomu uta.
17. ronaso brataimu aimu qotumu motome qumu totara.
18. qotumu rebomu motomu pu:cabraso rona po.

(c)

19. Studentul șterge cartea de pe masă.
20. Studentul șterge cartea (de) pe masă.

Diferență: În propoziția 19. *de pe masa* arată locul unde se află cartea (cartea se află pe masă, iar studentul poate fi oriunde / acțiunea poate fi făcută de oriunde), iar în propoziția 20. *(de) pe masă* arată locul unde se petrece acțiunea (cartea poate fi oriunde).

Problema 3. LORUZ

Loruz este un sistem semantic conceput pentru o lume fantastică, în care simțurile sunt strâns legate de elementele naturale. În loruz există o distincție foarte clară între bine și rău asociată cu stratificarea socială, iar omul are un loc special în univers.

Nu este o limbă reală și nici nu are pretenția de a fi una. Am conceput această problemă pentru a sublinia faptul că limbile nu evoluează în mod arbitrar, ci sunt influențate de **mediul natural, de stilul de viață, de societatea și de cultura** vorbitorilor lor. Acestea reflectă **un mod de a vedea lumea**, care poate să difere semnificativ de la o limbă la alta. Sperăm că prin această problemă am reușit să vă facem să conștientizați mai bine legăturile strânse dintre limbă și vorbitorii ei.

I. Regulile sistemului:

1. Cele cinci elemente -> simțurile asociate:

feke = aer -> miros (*aerul din junglă e plin de mirosuri*)

roko = foc -> vedere (*folosesc focul pentru a vedea*)

guyu = pământ -> atingere (*sunt în contact fizic cu pământul, inclusiv plantele asociate, prin atingere*)

loso = apă -> auz (*aud apa de ploaie care produce mult zgomot*)

duru = viață -> gust (*mănâncă forme de viață - plante, animale*)

2. Esența umană: ba' - folosit și în derivarea numelor de organe (*viziune antropocentrică asupra lumii*)

3. Axa spațială/morală (*dualism spațial asociat explicit cu cel moral datorită selecției*):

vor = sus (*bun, frumos*)

ges = jos (*rău, urât*)

4. Sufixe:

-bakan = element->simț

-dan = augmentativ:

foc mare = soare (*soarele din lumea loruzenilor apare pe cer mare și roșu*)

apă mare = ocean

pământ mare = munte

sus/jos+mare = rai/iad (*nu conceptele religioase, ci cele mitologice - raiul e un spațiu divin asociat cu bunul, iadul, cu răul*)

***-duru** poate fi folosit ca sufix pentru formele de viață:

pământ + viață = plantă (*nu se mișcă, cresc din pământ*)

aer + viață = animal (*respiră, se mișcă*)

esența umană + viață = om (*viziune antropocentrică*)

5. Aspecte gramaticale:

-cuvintele pentru cele 5 elemente au o structură regulată C_1VC_2V , unde $V = e, o$ sau u

-modificări fonologice: la adăugarea sufixelor, vocala finală se elidează, iar consoanele surde se transformă în consoane sonore în felul următor: roko -> ro**g**; feke -> fe**g**; loso -> lo**z**

-adjectivele și substantivele au aceeași formă, determinantul/atributul e poziționat înaintea substantivului determinat.

II. Asocierile:

1M; 2I; 3G; 4A; 5H; 6B; 7D; 8R; 9F; 10O; 11P; 12L; 13S; 14N; 15C; 16E; 17K; 18J; 19Q

III. Traducerile:

20. sus

21. iad/infern

22. ploaie/cascadă/apă zgomotoasă

23. plăcere/mângâiere/atingere plăcută

24. parfum/aromă/mireasmă/miros bun

25. limbă (din gură)/gură

26. copac, arbore, pom

27.guyu

28.rogbakan ba'

29.duru

30.ba'durdan

31.guybakan

32.vor durbakan

33.vordan

34.ges durbakan guyduru

- Dan-Mircea Mirea

Problema 4. Laruano

- (p/b)uniq = 1
- (f/v)aluk = 2
- (t/d)inga = 3
- (sh/zh)ohik = 4
- (c'/g')avin = 5
- (k/g)amat = 6

Consoanele inițiale se aleg după cum urmează:

- *lag* + număr → consoana sonoră (b, v, d, zh, g', g) – proces de asimilare cu sunetul precedent (g).
- *qot* + număr + *lag* → consoană surdă (p, f, t, sh, c', k) – proces de asimilare cu sunetul precedent (t).
- *rid* + număr + *lag* → consoană sonoră (b, v, d, zh, g', g) – proces de asimilare cu sunetul precedent (d)

lag = zi

rid = după

qot = înainte

În funcție de ordinea dintre număr și *lag* (zi) distingem :

- *lag* + număr = ziua *săptămânii*
- număr + *lag* = număr de zile

În laruano, *săptămâna* are doar **6** zile.

Pentru exprimarea unui eveniment trecut (cu X zile în urmă), se folosește structura *qot X-lag*.

Pentru exprimarea unui eveniment viitor (peste X zile), se folosește structura *rid (X+1)-lag*. Asta este deoarece se ia în considerare și ziua de "azi" care încă nu este terminată.

Fun facts 😊:

- Limba laruano este inventată, cu toate acestea fenomenele din această problemă sunt reale:
 - o Există culturi care folosesc / au folosit *săptămâni* de 6 zile (calendarul Akan);
 - o Faptul că la exprimarea viitorului se ia în considerare și ziua curentă este o trăsătură specifică limbii Gumer (vorbită în Etiopia);
- Prima consoană din cuvintele corespunzătoare numerelor (p/b, f/v, t/d, sh/zh, c'/g', k/g) corespund ordinii locului de articulare (unde 1 este cel mai anterior – bilabial, iar 6 este cel mai posterior – velar).

Răspunsuri:

(a)

- (A) – lagvaluk
- (B) – qot
- (C) – kamatlag
- (D) – lagzhohik
- (E) – lagdinga

(b)

- (i) – lagzhohik, qot shohiklag
- (ii) – laggamat, rid g'avinlag
- (iii) – laggamat, qot faluklag
- (iv) – lagbunIQ, rid gamatlag

Problema 5. Rupamə și tursoghačə

Rupamə și tursoghačə sunt, de fapt, **română** și **portugheză**. Ne-am popos să vă provocăm să descoperiți fenomene lingvistice din limba română pe care, probabil, nu le-ați fi conștientizat altfel.

A. Cuvintele din tursoghačə pot fi împărțite în două categorii:

- I. Cele care se plasează imediat după unul dintre cuvintele *op, ope, omz, opez, e, u, ez, uz, ce, cu, cez, cuz*: *gerus-, vičimh-, elom-, trip-, epig-, kulag-, keperec-*
- II. Cuvintele care se plasează la finalul construcției: *els-, trufomc-, imsarazems-, velams-, dumis-, civarsic-, gurg-, iptursems-*
- III. Corespondențele rădăcinilor acestor cuvinte sunt:

Categoría I		Categoría II	
rupamə	tursoghačə	rupamə	tursoghačə
dăies- / fes-	gerus-	jmels-	els-
vakim-	vičimh-	trufomc-	trufomc-
alav-	elom-	imsarazems-	imsarazems-
varižur-	trip-	korebuz-	velams-
triasam-	epig-	fropuz-	dumis-
kulag-	kulag-	epočems-	civarsic-
keperec-	keperec-	grez-	gruc-
		iptursems-	iptursems-

B. Terminațiile/desinențele cuvintelor din rupamə se modifică în funcție de primul element din structurile din tursoghačə după cum urmează:

Categoría I (rupamə)	Categoría II (rupamə)	tursoghačə
0	0	op
-ə	-ə	ope
-i	-i	omz
-a	-a	opez
-ol		u
-e		e
-ii		uz
-ala		ez
-oloi	0	cu
-ai	-a	ce
-ilur	-i	cuz
-alur	-a	cez

C. Reguli fonetice:

1. Dacă rădăcina cuvântului se termină în **s, z, c**, la adăugarea unei terminații care începe cu vocala **i** (Categoría I: **-i, -ii, -ilur**; Categoría II: **-i**), consoanele se modifică în felul următor:

s → ș	z → ž	c → č
-------	-------	-------

2. Dacă ultima vocală din rădăcină este **u** (*varižur-, fropuz-, korebuz-*), la adăugarea unei desinențe care începe cu **a** sau **ə** (corespunzătoare unui cuvânt care apare la începutul structurilor în tursoghačə care conține litera **e**), **u** devine **ue** (*varižur, varižuerai*).

3. Litera **e** din ambele rădăcini devine **a** dacă cuvântul de la începutul structurilor din tursoghačă se termină în **z**.

D. Cele două rădăcini pentru *gerus-* :

1. Se folosește rădăcina *dăies-* pentru *gerusu* și *gerusuz* (dacă primul element din tursoghačă conține vocala *u*).
2. Se folosește rădăcina *fes-* pentru *geruse* și *gerusez* (dacă primul element din tursoghačă conține vocala *e*).

Răspunsuri:

1. triasam	11. korebuži	21. fasala
2. alav	12. jmelsa	22. alavai
3. epočems	13. dăiafji	23. epočemsa
4. varižuerə	14. dăiesoloi	24. vakimii
5. jmelsə	15. triasamol	25. varižueralur
6. fropuezə	16. imsarazemfi	26. alavala
7. vakimi	17. dăiafjilur	27. triasamilur
8. varižuri	18. jmelji	28. varižure
9. greži	19. kulage	29. keperecai
10. kepereči	20. iptursemsa	30. korebueza

Datele decodificate:

băiat înalt	um garoto alto	fete înalte	umas garotas altas
prieten profund	um amigo profundo	băieții vecinei frumoase	os garotos da vizinha bonita
elev interesant	um aluno interesante	vecinul băiatului frumos	o vizinho do garoto bonito
vecin amuzant	um vizinho divertido	prietenul colegului important	o amigo do colega importante
fată curajoasă	uma garota valente	camarada vecinilor interesanți	a camarada dos vizinhos interessantes
verișoară înaltă	uma prima alta	colegele băieților înalți	as colegas dos garotos altos
elevă frumoasă	uma aluna bonita	colega verișoarei înalte	a colega da prima alta
verișoare profunde	umas primas profundas	verișorul camaradei importante	o primo da camarada importante
băieți curajoși	uns garotos valentes	fetele elevei amuzante	as garotas da aluna divertida
vecini frumoși	uns vizinhos bonitos	colegii prietenelor frumoase	os colegas das amigas bonitas
prieteni amuzanți	uns amigos divertidos	vecinii verișoarelor grase	os vizinhos das primas gordas
verișori grași	uns primos gordos	elevele prietenilor profunzi	as alunas dos amigos profundos
camarazi curajoși	uns camaradas valentes	verișoara camaradei curajoase	a prima da camarada valente